

****ඉතිහාසය 10 ගේණිය****

****5 පාඩම: ශ්‍රී ලංකාවේ පුනරුදෙය - ක්‍රි.ව. 1505 සිට 1948 දක්වා****

****1. හැඳින්වීම****

ශ්‍රී ලංකාවේ පුනරුදෙය යනු ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1505 සිට 1948 (ජාතික නිදහස ලබා ගැනීම දක්වා) කාලය තුළ සිදු වූ සමාජයේ, ආර්ථික, දේශපාලනික හා සංස්කෘතික විජ්‍යතාත්මක වෙනස්කම් සම්බන්ධ වේ. මෙම යුගය යටත් විජ්‍යතාත්මක පාලනය (පෙනුගීසි, ලන්දේසි හා බ්‍රිතාන්‍ය) යටතේ ගෝනික රාජධානී යුගය අවසන් වී ඇතුළුතික රාජ්‍යයක් බිජ්‍යතාත්මක සංක්‍රමණික කාලයකි. මෙහිදී දිවයිනේ සම්ප්‍රදායික ජීවන රටා, ආගම්, ආර්ථිකය හා රාජ්‍ය ක්‍රමය මූලික වශයෙන් වෙනස්විය.

****2. පුනරුදෙයට හේතු****

* **යටත් විජ්‍යතාත්මක පාලනය:** පෙනුගීසි (1505-1658), ලන්දේසි (1658-1796) හා බ්‍රිතාන්‍ය (1796-1948) යන යටත් විජ්‍යතාත්මක බලවතුන්ගේ පැමිණීම හා පාලනය.

* **බෙජිත බලපෑම:** යුරෝපීය රටවල් මගින් නව ආගම් (ක්‍රිස්තියානි ආගම), හාඡා, අධ්‍යාපන ක්‍රම, රාජ්‍ය පාලන ආකෘති, තාක්ෂණය හා වෙළඳ ක්‍රම හඳුන්වා දීම.

* **ආර්ථික වෙනස්කම්:** සම්ප්‍රදායික ස්වයංපෝෂිත කෘෂිකර්මාන්තයෙන් වාණිජ කෘෂිකර්මාන්තයට (කුරුශී, දේවදාරු, කෝෂී, නේ, රබර්) මාරුවීම. මුදල් ආර්ථිකය තහවුරු වීම.

* **සමාජ වෙනස්කම්:** නව සමාජ වර්ග (වෙළෙන්දෝ, කර්මාන්තගාලා කම්කරුවෝ, රැකියාධිකරුවෝ, බුද්ධිමතුන්) බිජ්‍යතාත්මක සමාජ ව්‍යුහය අවසන් වීම.

* **ජාතිකවාදයේ උද්‍යෝගමනය:** යටත් විජ්‍යතාත්මක පාලනයට එරෙහිව ස්වදේශීක ජනතාව අතර ජාතික හැඟීම්, ස්වයං තීරණ ගැනීම් අයිතිය පිළිබඳ අවබෝධය ඇති වීම.

****3. පුනරුදෙයේ ප්‍රධාන ලක්ෂණ****

****(අ) දේශපාලනික පුනරුදෙය:****

- * ගෝන්තික රාජධානී කුමයේ අවසානය හා සම්පූර්ණ දිවයිනක් එක් රාජ්‍යයක් යටතේ එක්සත් වීම (1815 උඩරට ගිවිසුම්).
- * බ්‍රිතාන්‍ය අධිරාජ්‍ය පාලන කුමය (රාජ්‍ය අධිකාරී, මණ්ඩල, දිසා අධිකරණ) භාෂ්‍යතාව දීම.
- * 20 වන සියවසේදී ජාතික වීමුක්ති අරගලය හරහා සාම්ප්‍රදායික නායකත්වයේ සිට නව අධ්‍යාපනය ලත් මැදි වියේ පුද්ගලයින්ගේ නායකත්වයට මාරුවීම.
- * **රාජ්‍ය ලේකම් කුමය** (1833), **ලේකම් රාජ්‍ය කුමය** (1931), **සෞල්බරි ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාව** (1946) වැනි සාමකාමී හා ව්‍යවස්ථාදායක ප්‍රතිසංස්කරණ.
- * 1931 **දෙශීමෝර් ව්‍යවස්ථාව** මගින් විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනය තොමැන් පුද්ගලයින්ට හැර සියලුම වැඩිහිටින්ට මැතිවරණ බලය ලබා දීම (සාමකාමී ලේකයේ ප්‍රථම වතාවට).

****(ආ) ආර්ථික පුනරුදිය:****

- * සම්ප්‍රදායික **ගංගාබද්‍ය සිහෘනාවේ** ස්වයංපෝෂීත කෘෂිකර්මාන්තයෙන් වාණිජ **වගා කර්මාන්තයකට** මාරුවීම.
- * **නේ, රබර්, කෝපි, කොකෝ** වැනි නිෂ්පාදන අජනයනය කිරීම මත පදනම් වූ ආර්ථිකයක් බිහි වීම.
- * නව ප්‍රවාහන මාර්ග (රේල්, මහා මාර්ග), සන්නිවේදන මාර්ග හා බැංකු පද්ධතියක් ඇති වීම.
- * කොළඹ වැනි නගර කර්මාන්ත හා වාණිජ මධ්‍යස්ථාන ලෙස වර්ධනය වීම.

****(ඇ) සමාජ හා සංස්කෘතික පුනරුදිය:****

- * **අධ්‍යාපන පුනරුදිය:** පැරණි පිරිවෙන්, මහා විහාර අධ්‍යාපනයේ සිට බවහිර අධ්‍යාපන කුමයට (ස්කුල, විද්‍යාල, විශ්ව විද්‍යාල) මාරුවීම. ක්‍රිස්තියානි මිශනාර් සම්නි විසින් අධ්‍යාපනය ප්‍රචලිත කිරීම.
- * **ආගමික පුනරුදිය:** ක්‍රිස්තියානි ආගම භාෂ්‍යතාව දීම හා පැනිරවීම. බෙඟද්ධි, හින්දු, ඉස්ලාම් ආගම්වල ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපාර ඇති වීම (උදා: බෙඟද්ධි පුනරුදිය - මිගේටුවන්නේ ගුණානන්ද හිමි, රත්මලානේ ධම්මාලෝක හිමි).

* **භාෂා හා සාහිතය පුනරුදිය:** ඉංග්‍රීසි භාෂාව ප්‍රබල වීම. සිංහල හා දෙමළ සාහිතය නව ආකාර (නවකතා, කෙටි කතා, නාට්‍ය) වලින් සමඟ්ධී වීම. **මුදණ ගිල්පය** හඳුන්වා දීමෙන් දැනුම ප්‍රචලිත වීම.

* **සමාජ සංවිධාන හා රාජ්‍ය සේවා ක්‍රමය:** නව සමාඡ සංවිධාන (සමාඡ සංගම්, ගිණු සංගම්, වෘත්තීය සමිනි) බිහි වීම. රාජ්‍ය සේවා කොමිසම ස්ථාපිත වීම.

4. පුනරුදියේ ප්‍රතිඵල

* **ධනාත්මක ප්‍රතිඵල:** නව අධ්‍යාපන ක්‍රම, විද්‍යාව, තාක්ෂණය, වෛද්‍ය විද්‍යාව හඳුන්වා දීම. දේශීය භාෂා සාහිතය සමඟ්ධී වීම. සමස්ත දිවයින එක්සත් වීම. ආණ්ඩුකම ව්‍යවස්ථා ප්‍රගතිය. නව ආර්ථික අවස්ථා.

* **සංණාත්මක ප්‍රතිඵල:** ස්වදේශීක සංස්කෘතිය හා සම්ප්‍රදායන් කෙරෙහි බලපෑම. ගොවිතැනේ ස්වභාවය වෙනස් වී ජනතාව ඉඩම් වලින් ඇත් වීම. සමාඡ අසමානතා පැවතීම. යටත් විෂේෂ මානසිකත්වයක් ඇති වීම.

5. නිගමනය

ක්‍රි.ව. 1505 සිට 1948 දක්වා වූ ශ්‍රී ලංකාවේ පුනරුදිය යනු සංකුමණික, සංකීර්ණ හා බහුමාන ඉතිහාස කාල පරිවිශේෂයකි. මෙම යුගයේදී දිවයින සම්ප්‍රදායික සිට තුනන ලෝකය බවට පරිවර්තනය විය. දේශීය එක්සත් කිරීම, ආර්ථික වෙනස, සමාඡ ප්‍රතිසංස්කරණ හා සංස්කෘතිය නවසකරණය මගින් තිබුණස් ශ්‍රී ලංකාවේ පදනම සකස් විය. මෙම පුනරුදිය තුළින් ලංකාව ලෝක අධිරාජ්‍ය ක්‍රමයට අනුග්‍රහය දක්වමින්, තම ස්වභාවය හා අනන්‍යතාව සුරික ගැනීමේ දිගු සටනක් ගෙන ගිය බව දක්නට ලැබේ.